

מיכתבים

● והשיא, שהחמץ, כנראה מעורף להט וחוסר קשב של כתבת העולם הזה — התיקון (למרוגם כניו צרפתי גם, בתרגומו התלכטו המתורגם מניות) היה בדיוק להיפך. בהקדמה לשיפור חרות השמיעה, הראייה והריח — יעל לוי, מתורגמת קשישה (בת 37.5). הוד הערוך

(המשך מעמוד 3)
מספרי התנ"ך: רבי שמעיהו בן מאיר הלוי, שכתב פירוש נודע על ספר משלי. בין שתי מלחמות העולם הצטיינו יהודי טי רול בשני שטחים נוספים: כמה מביניהם היו פקידים בכירים במנהל-הרכבות האוסטרי. וכמה מביניהם היו בעלי של בית הכל-כו הגדול של בירת המחוז, אינסברוק.
הנן ורביצקי, תל-אביב

כל הגז הזה

על מרכיבי ארוחת-בוקר במוסקוה ("אנשים", העולם הזה 4.11.87). מדוע מתבטא מלחין הגז עמיקם קימלמן בצורה כזאת על חביתות מאבקת-ביצים (שהגישו לו ולחבריו למישלחת המוסיקאים לארוחת-בוקר במוסקבה)?
לומר שאבקת-ביצים זה. משהו נורא, לאסירים אסור לתת את זה? הרי זה בדיוק מה שנתנו לא-

מעשים, לא מישאלות

על חלקן של הנשים בחיים הציבוריים (אתיה שימחה, היועצת החד-שה למעמד האשה במשרד ראש-הממשלה ב,מה הם אומרים", העולם הזה 18.11.87).

ראשה-הממשלה הודיע ליועצת החדשה כי הוא מעריך את הכוח הרב הגלום בנשים ונאותה

קווא יקי.

העובדה שער היום לא אירע אסון כזה אינה מרגיעה איש. הפסולת הזו היא מעין פצצת-זמן גרעינית. היא לברה כבר עוררה מיליוני בני-אדם, בעיקר במדינות המערב, להצטרף לתנועות האנטי-גרעיניות ולהילחם עד חורמה באגרניה הגרעינית על כל צורותיה, גם לצורך הפקת השמל.

בישראל אין, כידוע, תנועות אנטי-גרעיניות, אין ויכוח ציבורי על נושאי הגרעין, אין פיקוח פרלמנטרי על פרויקטים גרעיניים, אבל יש פצצת-זמן גרעינית, טמונה אישם בחולות הגב. עליפי סאנדר"ט"ס. שהסתמך על דבריו של ועגנו, שובלים כמכון 4 בדימונה את הפסולת הרדיואקטיבית כופת, ואורזים אותה בחביות הנקברות במידבר.

איי-אפטר לבטל את הטענה שהפסולת הרדיואקטיבית טומנת בחובה סכנות נוראות. הרי המדובר בחומרים שפוטנציאל הסיכון הקטלני שלהם שורר במשך שנים רבות — מאות ואף אלפי שנים.

על הסכנות הפוטנציאליות תעיד העובדה הבאה: כשבאים אנשי הגרעין להטביע פסולת באוקיינוסים, פועלת אצלם הנטייה הטיבית הראשונית להטביע את החומר המסוכן עד כמה שיותר עמוק בתחתית הים.

אולם לאורך נהגים למעשה. שהרי ככל שמעמיקים לתחתיות האוקיינוסים, מוצאים שקרום כרום הארץ במקומות אלה הוא יותר דק, יותר קרוב לליבת הכדור, וחשוף יותר לתנודות ולזעזועים, העלולים לבקע את מיכל-הביטחון ולשחרר קרינה רדיואקטיבית.

לפיכך קוברים את הפסולת במעמקים, אבל לא במעמקים גדולים מדי, שם סכנת-האסון מרובה. משמע: גם כשהכל מתנהל כשורה — בלי מתקלים, בלי תקלות — עדיין הסכנה שרירה וקיימת, בגלל כוחות-טבע שאין לאדם שליטה עליהם. שיקולים רומים קיימים גם כאשר קוברים את הפסולת במעמקי-האדמה.

סכנה נוספת, מעשה ידי אדם, עלתה במפורש כשמנחם בגין בא להצדיק את הפצצת הכור העיראקי. ראשה-הממשלה ראו אמר, שישראל פעלה בלחץ זמן: היה עליה להקדים את ההפצצה לפני שהכור העיראקי ייכנס לפעילות. אילו היתה ישראל מפציצה כור פעיל, היתה עלולה לגרום לתפוצתה של קרינה רדיואקטיבית ולפגיעה המונית בבני-אדם.

פירוש הדבר הוא חר"מ-שמעיה: הסכנה הנוראה של הפסולת שרירה וקיימת אחרי קבורתה — בתחתית הים או במעמקי האדמה — כמו גם לפני קבורתה, שהרי שום אדם אינו מסוגל לתת לכור ישראלי כלשהו ביטחון מוחלט מפני פגיעת-אוייב או מפני פיגוע-טבע.

התקפת-אוייב, מחדל בטחונות, רעש-אדמה — מה הם טוחי הפגיעה הקטלנית במיקרה של אסון? האם תושבי דימונה לבדם יהיו קורבנותיה של תקלה גרעינית, או שמא תתפשט הקרינה גם לבאר-שבע ותחרוג הרבה מעבר לתחומי הגב? יתכן, כמובן, שטוחי הפגיעה הרדיואקטיבית הם הרבה יותר גדולים, חורגים הרחק מעבר לתחומי מדינת-ישראל.

די להניח את מפת האיוורים הפגיעים של אסון צ'רנוביל על פני מפה של מדינת-ישראל, כדי להיווכח שמפגע איוורי במדינה רחבת-ידיים כמו בריית-המועצות עלול לגרום שואה לאומית במדינה קטנת-מימדים כמו ישראל. תושבי דימונה, לפחות, חייבים תודה למרכזי ועגנו — הישראלי הראשון שחשף את פצצת-הזמן הטמונה במעבה האדמה, סמוך לביתם.

תהליכי-הרפורם המודרניים, המופעלים באמצעות מחשבים, לוקים במיגרעת אחת: טמונה בהם סכנה מתמדת של בילבול הקטעים. העולם הזה, אחר העיתונים הראשונים בארץ שעברו תהליכים מודרניים אלה, נקט אמצעים קפדניים למניעת שגיאות כאלה, אך גם אצלנו קורות מדי פעם תקלות.
תקלה כזאת אירעה בשבוע שעבר בכתבתו של חיים הנגבי על גילויי מרכיב ועגנו, לגבי הטיפול בפסולת הרדיואקטיבית כנגב. הדברים התבלבלו, וקשה היה להבינם.
מפאת חשיבותם הרבה של גילויים אלה,

שער "העולם הזה" (25.11.87) שיבוש

מצאנו לנכון להדפיסם כאן מחדש. הם צריכים לעורר מחשבה אצל כל אדם, החרד לשלומה של ארץ זו.

הנה הדברים, בסדר הנכון: על השאלה הנוראה מכל — האם יידרדר המרחב למלחמה גרעינית ולשואה — אין תשובה ודאית. אין מי שמסוגל לצפות את העתיד בוודאות, לא כתחום זה ולא בתחומים אחרים. יותר קל, כמובן, לרבר על ההווה ולקבוע בי-ביטחון.

יהיו אופיו ושימושו של הכור הגרעיני בדימונה אשר יהיו, הוא מייצר מדי יום ואפילו מדי שעה סכנות מוחשיות, שאפשר למדוד אותן בדיוק מדעי מירבי — פסולת רדיואקטיבית, שפגיעתה רבה, כמו היתה פצצה גרעינית לכל דבר.

שאלת הפסולת הרדיואקטיבית מעסיקה את העולם כולו מזה הרבה שנים. לפני שנים אחדות, לדוגמה, נתגלע ריב בין ממשלות ספרד ובריטניה, אחרי שהתברר לספרדים כי הבריטים מטמינים בתחתית האוקיינוס האטלנטי פסולת רדיואקטיבית. עצם הטמנת הפסולת לא היתה חידוש: הספרדים רגזו על הבריטים מכיוון שאלה הרחיקו את הפסולת ככל האפשר מאי-בריטניה, וקירבו אותה לחופי-ספרד. אנחנו מבינים היטב מרוע אתם שוקדים להרחיק את הסכנה מפתח ביתכם, אמרו הספרדים לבריטים, אך אנא מכם, אל תרחפו אותה סמוך לביתנו.

הבריטים הבטיחו שלא לחזור על המעשה. גם הם, כמו הספרדים, יודעים שפסולת רדיואקטיבית עלולה ביום מן הימים לבקוע ממכלי-הביטחון, ולזרוע מוות על כל סביבותיה.

שמיר והנשים (אפריקה, 1987) כוח רב גלום בהן

הזמנות הביע מישאלה לראות יותר נשים בחיים הציבוריים.
למה רק להביע מישאלות? מוטב שיעשה מעשים. אחרת גם בכנסת הבאה יהיו רק שתי ח"כיות (שרה רורון ומרים תעסה-גלור) בסיעתו בת 40 החברים של יצחק שמיר בכנסת.

אסתר פלקס, תל-אביב

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות. מישפטיות או טכניות.

מאגרות הביורוקרטיה העברית

גם בשנת ה-40 למדינת ישראל שלטת בה הביורוקרטיה בכל עוזה, כך שקיומה ומחוללה אינם משהו מיוחד. על מחדל בני-רוקראטי אחד לדוגמה דיווח כבר העולם הזה במדור במדינה, בנילונו שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

ארבע פעמים כשנה מוכיח משרד-הסעד את נדיבות ליבו ל-28 אלף מישפחות של נזקקים. מלבד הקיבצה החורשית מקבלות מישפחות אלה, שלכולן בעיות סוציאליות חמורות והן מטופלות בילדים רבים ומחר סרות מקוריקים של קבע, תבילות-מוון לצרכים הבסיסיים — שמו, אבקת-חלב, ביצים וכו'.

החודש החליט משרד-הסעד לספק למישי פחות אלה גם לחם, לפי הקצבה של שבע כיכרות-לחם למישיפחה בת שלוש נפשות, אחת לשלושה חודשים.
אולם לביורוקרטיה יש הגיון משלה: הנתמכים חייבו לקבל את כל הקצבת-הלחם ביום אחד. כך קיבלה, השבוע, בבאר-שבע, מישיפחה בת 12 נפשות 28 כיכרות-לחם כבר קר אחד.

רגע של אנגלית

על דקדוקי לשון (לא בשר ולא דג, "מיכתבים", העולם הזה 25.11.87).

מיכתבו של ד"ר סיוון הרהים אותי. ההכחנה הרקדנית הזאת בין כומר ולאמור היא אינה מסוג ההכחנות בהן עוסקים בלשנים כיום. החורש, למשל, יצא לאור מילון יוקרתי של השפה האנגלית (בהוצאת ראנדום האוז האמריקאית) וב-2510 רפיו מנתצים הרבה אלילים, אנגליים אומנם, מהסוג שהד"ר סיוון היה רוצה להנציח אצלנו.

העקרון שהינחה את עורכי המילון הנכבד הזה היה בערך כך: מה שמקובל על הציבור הרחב, הולך. כך, למשל, הם איווחו את המילה סדייה (אמצע-תיקשורת) גם לשימוש בלשון יחיד. אם כי הכל יודעים כי סדייה היא לשון רבים והמונח המדויק בלשון יחיד הוא מריום. אבל מכיוון שהשימוש בסדייה בלשון יחיד נפוץ כל כך (וגם אצלנו, בארץ) הוחלט שזהו זה.

המסקנה: גם בלשון אינו צריך לדקדק על קצה השערה. אריה דביר, רמת-גן

בצרפתית זה אחרת

על בעיות בעת מישפטו של שמואל פלאטור-שרון ("אנשים", העולם הזה 11.11.87).

כמה בהירות ל-שמוק או פרוץ (ועוד במי-גרת) ועל ביטויים העומדים כרומו של העולם הזה: הוה:

● יונתן כך הוא אכן עורך-דין צעיר, אבל הוא לא הסמיק בעת האירוע החשוב שהעולם הזה מצא לנכון לתאר ואף לא "כמעט המיך".

● על קשישות המתורגמות אפטר לחלוק (ראה להלן). ובאירוע המדווח לא "התווכחו בל-הט" וה"ויכוח" כלל לא היה ויכוח ובוודאי לא "ארוך".